

ERDÉSZETI LAPOK

LXXVII.
ÉVF.
 AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E
10.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

 Felelős szerkesztő és kiadó:
DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

 Főszerkesztő:
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, V., Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

(Távbeszélő: 123-722.)

Krónika.

1. A vadászat kérdéséhez.

Lapunk mult számában foglalkoztunk itt a vadászati törvény revíziójának kérdésével.

Az értékes hozzászólások legelsőjét *Inkey* báró Úrtól kaptuk, aki már a multban is több ízben foglalkozott mind lapunk hasábjain, mind a vadászati szaklapokban is ezzel a kérdéssel.

Sőt illetlenség volna el nem ismerni azt, hogy a mult számunkban felvetett gondolatok közül nem is egy olyan, amelyiket éppen *Inkey* báró Úr vetett fel először a nyilvánosság előtt.

Az illusztris vadász észrevételeit három fejezetben közölte s ezeket a fejezeteket külön is idézzük.

„1. *Veszedelmes eszmének tartom a bérelt vadászat értékelkedésének honorálását a bérbeadóval szemben úgy, ahogy gondold. Szinte lehetetlen igazságos megoldást találni. Az a terv, hogy az elejtett vadak száma szerint emelkednék a bér, oda fog vezetni, hogy legigazságosabbnak fog tartatni, ha a lelőtt vad a vadászati jogtulajdonosé, vagyis a vadá-*

szatot bérbeadóé. Nagyon könnyen indokolható is ez az álláspont, mert hiszen kétségtelen, hogy a vadászatot a bérlő azért veszi ki, hogy azon sportoljon. Azt eléri a vad lelövésével, tehát indokolt és helyes, hogy a vadat beszolgáltassa a bérbeadónak.“

A magunk részéről nem osztjuk a felhozott aggodalmakat.

A lőtt vad mennyiségének statisztikai kimutatása már ma is kötelező s így ez a nyilvántartás a bérlőre nézve új terhet nem jelent.

Ami a megoldás igazságosságát illeti, utalunk arra, amit előző lapszámunkban mondtunk.

A bérnek ez a része lenne az elejtett vadnak és az általa elfogyasztott tápláléknak az ellenértéke.

Ugyanott indokoltuk azt is, miért tartjuk ezt igazságosnak a községekől bérelt területeken is.

Véleményünk szerint ez az elgondolás egyáltalán nem vonná maga után azt a következményt, hogy minden lőtt vadat le kelljen adni a tulajdonosnak.

„2. Másik megjegyzésem a „res nullius“-ra vonatkozik. A vad tulajdonná akkor válik, mikor azt akár elevenen, akár holtan birtokba veszik. A szabadon élő (akár vadaskertben) vad vagyontárgyat nem képezhet. Ez adózási szempontból is fontos, mert elejét veszi a leglehetősebb vitáknak. Eddigi tapasztalataim szerint a vadorzásnak lopássá való deklarálása nem sokat segít. Tapasztalatom van ebben a tekintetben úgy a vadaskertnél, mint a halastavaknál. A járásbírószági elintézés talán még rosszabb, mint a közigazgatási. Különben is a lopássá való minősítéshez nem szükséges a „res nullius“ kérdését bolygatni, mert vadorzás esetén nem az a lényeg, hogy a vad kinek a tulajdonát képezte, hanem az, hogy az semmi esetre sem volt a vadorzó tulajdona, tehát feltétlenül idegen tulajdon eltulajdonítása, vagyis lopás.“

Megértjük bizonyos mértékig azt az aggodalmat, hogy a pénzügyi hatóságok esetleg a vadat is vagyontárgynak minősítenék és megadóztatnák.

Véleményünk szerint azonban a mai eljárás mellett erre az aggodalomra ok nincsen.

Mező- és erdőgazdaságnál egyaránt módjában áll a tulajdonosnak a hozadéki érték alapulvételét kérni, ebben pedig a vadászat jövedelme is benne van.

Sőt az erdőre vonatkozó idevágó jogszabályok a mellék-haszonvételek és így a vadászat figyelembevételét is kifejezetten előírják.

A tulajdonjog megállapítása a vadra vonatkozólag a mi véleményünk szerint kettős eljárást von maga után.

Amint már előző cikkünkben is említettük, a kihágási eljárást az illeték-essonkításért és a vadászati jog jogtalan gyakorlásáért és a büntető eljárást a vad eltulajdonításért.

Sőt meggyőződésünk az, hogy ennek a büntető eljárásnak még polgári per is lehetne a folytatása az eltulajdonított vad értékéért.

Nem látjuk akadályát annak, hogy úgy, amint az erdőkároknál is megvan, bizonyos értékhatáron alul az egész kérdés csak kihágási úton, a rendőri büntető bíróságnál nyerjen elintézését.

Másrésről azonban azt hisszük, hogy csak apasztaná az ilyen vadorzások számát az, ha a vadorzó a vadászjegy nélkül idegen területen történt vadászatért kirótt kihágási büntetésen kívül a lőtt vad eltulajdonításáért bizonyos értékhatáron felül a büntetőbíróság előtt is felelőssé volna tehető.

Ilyen körülmények között a vadászati jog gyakorlására jogosított egyén elhatározásától függne az, hogy a közgazgatás által elbírált kihágáson felül akarja-e az ellopott vadért büntetőjogilag is felelőssé tenni az orvvadászt.

„3. A tilalmi időkre nézve, amint már többször megírtam, a fácánnál a vadászati törvényben való terminust tartom helyesnek. A szarvasnál azt a megoldást, amelyet ajánlasz, nagyon ügyesnek tartom, mégis kár-megelőzés céljából a lövés lehetőség előbbre tolását okvetlen szükségesnek tartom, azért is, mert pl. idén augusztus vége felé már javában bögtek a bikák. Nem osztom nézetedet abban, hogy kártérítésre csak annak van joga, aki maga nem lövi a

vadat. Ez csak akkor volna helyes, ha egyben biztosítatik a vadkárt szenvedőnek a lövési lehetőség tilalmi időre való tekintet nélkül. A nyul okozta vadkár tekintetében sem osztom nézetedet, mert a gyümölcsfák gondozása hozza azoknak megvédését mindenféle rágcsáló ellen. Ezek közé tartozik a nyul is és a nyulnál még nagyobb kártevő, az egér. Megvallom, hogy a kerítéssel elzárt gyümölcsösben a kártevő vad lelövését, amint azt a vadászati törvény is megengedi (csak részletesebben kellene a bekerítést körülírni, mert ma egy árokkal bekerített területet is bekerítettnek minősíthetnek), helyesnek tartanám.“

A magunk részéről is nagyon szívesen látnók a szarvas-lelövés kezdő határidejének korábban való megállapítását.

Az a véleményünk ugyanis, hogy az ilyen rendelkezés igen sokhelyütt vezetne a kerítések felállítására, ami mégis az idegen területeken előforduló vadkár kiküszöbölésére a leghatékonyabb eszköz.

Kétségtelen, hogy ez az intézkedés a tartható vadállomány létszámát jelentősen csökkentené.

Meg kell azonban vallanunk nyíltan azt, hogy erre sokhelyütt már ma is éppen a vadászat érdekében van feltétlenül szükség.

Olyan esetekben, amikor a nagyvadas terület tulajdonosa vagy vadászbérlője a vadkárok megtérítését indokolatlan eljárással megnehezíti, a magunk részéről sem tartanók indokolatlannak a tilalmi idő teljes felfüggesztését.

Mert föltétlenül megnyugvást eredményezne ilyen esetben az, ha a dolgozó kisember verejtékes munkájának gyümölcsét minden eszközzel megvédené.

Véleményünk szerint itt a legfontosabb kérdés az, be tudjuk-e vonni a kártérítési kötelezettségbe a községi területek bérlőit is.

Mert ebben az esetben meg fog szünni az a manapság gyakori szokás, hogy a községi terület bérét a kiváltó nagyvadra számítva erősen felverik, a vadat a községi területeken is lövik, ellenben az egész kártérítést az erdőbirtokra kívánják hárítani.

A legtöbb esetben módjukban lenne a változott föltételek mellett ezeket a területeket az uradalmaknak méltányos bérért bérbé venni és a vadkár-kérdést, amint az a régmúlt időkben szokásos volt, békés megállapodással közös megnyugvásra elintézni.

Arra azonban jogcímet sehogy sem tudunk találni, hogy a községi terület bérlője (bár magunk is azok vagyunk) a megengedett időtartam alatt lőhesse a nagyvadat, ellenben a kártérítés alól kibújjék.

Reméljük, hogy a legközelebbi választmányi ülésen már módot fogunk találni olyan bizottság kiküldésére, amelyik ebben a fontos kérdésben végleges javaslatot dolgozna ki.

Véleményünk szerint az egyesületnek ezt a feladatot vállalnia kell.

Azt hisszük ugyanis, hogy az érdekelt vadászati egyesületekkel csak akkor fogunk egyértelmű megállapodásra juthatni, ha a tárgyalásokat ilyen kész tervezet alapján indítjuk meg.

Ismételten kérjük t. olvasóinkat, hogy erre vonatkozó gondolataikat ne sajnálják papírra vetni és beküldeni, mert a jó megoldásnak a legnagyobb ellensége a jobb és meg vagyunk győződve arról, hogy mindazok, akik a tárgyalásban részt fognak venni, készséggel teszik félre a saját elgondolásukat a mástól származó jobb elgondolás esetén.

2. A fafaj-kérdés.

Több mint másfél évtizede annak, hogy ezt a kérdést időről-időre fölvetjük a lap hasábjain.

Nem csinálunk titkot abból sem, hogy a fenyőfélék és egyes lágyfa-nemek fokozottabb tenyészése érdekében, illetve emellett törtünk legtöbbször lándzsát.

Igen sokszor hallottuk azt, hogy a mi természeti viszonyaink, termőhelyi és éghajlati adottságaink ezeknek a fanemeknek nem felelnek meg vagy sokkal kevésbé, mint az ott jelenleg tenyésző fanem.

Állítottuk és állítjuk ezzel szemben ma is, hogy a Csonkaország meglévő területein is a fenyőfélék a múltban

jelentős területeket foglaltak el, ha nem is elegyetlen állományokban, de legalább is közbe elegyítve.

Sőt a történelmi Magyarország területén sok olyan területet foglaltak el zárt fenyvesek, amelyekben a mai legöregebb nemzedék is már idős, tisztán lombfákból álló állományokat talált.

Ideiktatunk egy idézetet a *Tagányi*-féle oklevéltár I. kötetének 10. lapjáról.

E szerint 1258-ban Dénes szolnoki és bakonyi ispán a pannonhalmi apátság vineyi jobbágysai (Vinye ma is meg van) és a Churgi (valószínűleg Csurgó volt) falubeli bakonyi erdőóvók között létrejött peregyességben megállapítja, „hogy a vineyiek szántóföldje nyugat felől a fenyőfői (ez az elnevezés is meg van ma is) királyi udvarnokokkal és egy *fenyveserdővel* lévén határos, stb.“.

Vinye, illetőleg a szomszédos Bakonyszentlászlónál ma is vannak fenyveserdők (erdei fenyő) a Bakony másik oldalán (Gézaháza) vörös- és lucfenyő állományok, sőt a gézaházai erdőben e sorok írója több, mint 10 évvel ezelőtt 3 erősen koros, 100 évnél idősebb jegenyefenyőt is látott egy csoportban.

K. S. kollegánk a csetneki vár romjaiban, amelyet pedig a törökidő utolsó éveiben égettek fel, megüszkösödött vörösfenyő-gerendavégeket talált.

A dunántúli nép egy félszázaddal ezelőtt még a lucot keresztes-fenyőnek, a jegenyét fésűs-fenyőnek hívta s ismerte a vörösfenyő elnevezést is.

Mindezek olyan adatok, amelyek kétségtelenül igazolják, hogy a Bakony szívében évszázadokkal ezelőtt volt őshonos fenyő, ha nem is tiszta, de legalább is elegyes állományokban.

Sőt, azt sem tartjuk kizártnak, hogy a magasabb fekvésű hidegebb lejtőket zárt fenyvesek borították, mert hiszen a lucot a természet maga is a legtöbb helyütt zárt állományban tenyészttette, amelyben csak szálankint, vagy apró foltokban, de igen kis mennyiségben fordultak elő egyéb fánemek.

Csak amikor az emberi beavatkozás az egyenes-növésű, könnyű és könnyen megmunkálható lucot kiszedte, akkor kaptak erőre a lombfák és egyik-másik helyen a jegénye-fenyő is.

A Tagányi oklevéltár okmányszerű bizonyítékokkal szolgál arra nézve, hogy az Északkeleti Kárpátoknak olyan vidékein is szerepelt a fenyő (Munkács), ahol már a mult-század is tisztára idős, sőt jórészben túlkoros lombfaerdőket talált.

Visszatérve a Csonkaország területére, készséggel elismerjük, hogy az erdők sokkal nagyobb kiterjedése és a vizek szabályozatlansága, valamint a nagykiterjedésű mocsarak mellett, amikből a Dunántúl is volt elegendő (Sárrét, a balatoni berkek, a Kaposvölgy mélyenfekvő része, a dunamelléki területek), a levegő és talaj nedvességtartalma más, a fenyőkre kedvezőbb volt, mint ma.

Sőt, azt sem tartjuk lehetetlennek, hogy a meteorológiai (csapadék) viszonyok is eltértek a maiaktól.

Nem állott azonban elő, véleményünk szerint, oly mértékű változás, amelyik a fenyőfélék tenyészését — a mostaninál sokkal nagyobb mértékben — a Csonkaország területén akadályozná.

Akárhogy fordul is a helyzet, akár milyen reménykedve nézünk is az elé, hogy elveszített fenyveserdeink egy részét a közeljövőben visszacapjuk, nem lehet elzárkózunk az elől a megállapítás elől, hogy a fogyasztás igényei a fenyőfélék tekintetében sokkal nagyobb mértékben fokozódtak, mint a lombfafélékkel szemben.

A szállítási költségek emelkedő tételei is hovatovább nagyobb gondot fognak okozni az erdőgazdaságnak.

Minden indok amellett szól, hogy meglévő erdeinkbe kisebb-nagyobb csoportokban elegyítsük be a fenyőféléket, már csak a jövőendő gazdálkodás jövedelmezősége és a belső szükségletek ellátása érdekében is.

Pénzügyileg ez az eljárás teljesen indokolt.

A csoportos elegyítést pedig azért ajánljuk, mert a szálankint közbeegyített fenyő a legtöbb esetben már

40—50 éves korban erősen túlnövi a lombfát és igen sok károsításnak (csúcstörés) van kitéve.

De célszerűnek tartjuk ezt azért is, mert a fenyő-állomány egy vágásforduló alatt a saját talaját is átalakítja.

Példaképen utalunk a báró *Waldbott*-uradalom háromhutai középkorú fenyveseire, ahol a honi fajták különböző külföldi fanemekkel is elegyítve vannak s a fenyvesrészek talaja már ma egészen más fizikai szerkezet és nedvesség-tartalom szempontjából, mint a lomberdőké s ahol a fenyőfélék bevetődés útján, már néhány idősebb lomberdő talaját is teljesen elfoglalták, bizonyosságát téve annak, hogy otthon érzik magukat.

Véleményünk szerint a sokkal lassabban növő lombfaféleségeinknek a nekik igazán I. osztályú termőhelyen van a helyük, a gyengébb termőhelyeken ellenben — ha csak tudunk, olyan fanemet találni, amelyikkel jobb eredményt érhetünk el, — a kieserelés feltétlenül indokolt.

Mert nem szabad elfelejtenünk, hogy a mai fanemeloszlás nem a természet útmutatása, hanem nagyobb részben az emberi beavatkozás, éspedig igen sokszor sajnálatosan káros beavatkozás következménye.

Chronik. Von Z. Biró.

Paul Baron v. *Inkey* richtete einen Brief an den Verfasser, in welchem er zu den die Reform des Jagdgesetzes urgierenden Ausführungen der „Chronik“ (Heft IX.) Stellung nahm. Den mit der Zahl des erlegten Wildes steigenden Pachtzins, die Beseitigung des Grundsatzes „res nullius“ und die Regelung der Schadenersatzfrage, so wie sie *Biró* wünscht — hält Baron *Inkey* teils für bedenklich; Verf. dient mit weiteren, beruhigenden Erklärungen.

Der Mangel an Nadelholzbeständen im heutigen Ungarn bedeutet die grösste Schwierigkeit bei der Holzversorgung des Landes. Verfasser belegt es mit sehr interessanten Angaben aus der „Ungarischen Forstlichen Urkundensammlung“ *Tagányis*, dass die natürliche Verbreitung der Nadelhölzer der heutigen gegenüber vor Jahrhunderten grössere Flächen einnahm; es könnten also vielenortes ohne Bedenken wieder Kiefer und Lärche gepflanzt werden.

Chronique, par Z. Biró.

L'Auteur discute la position prise par le baron Paul *Inkey* à l'égard de la réforme projetée de la loi sur la chasse, et il démontre, en puisant dans les „Archives forestières de la Hongrie“, ouvrage de M. *Tagányi*, que les essences résineuses étaient en Hongrie plus répandues autrefois qu'aujourd'hui.

*

Editorials. By Z. Biró.

The suggestions of Baron P. de *Inkey* as to the question of game law reform are discussed in detail by the author; he further demonstrates with some data of *Tagányi's* „Collection of Hungarian Forestry Documents“ that in the past, coniferous trees have had a larger natural distribution in Hungary.

A sűrűségi és záródási viszonyszám helyes értelmezése.*

Írta: **Fekete Zoltán.**

A részletes erdőleírás alakjáról és tartalmáról szóló legutóbbi közleményemben jeleztem, hogy a sűrűség fogalmának értelmezésére még visszatérek. Ennek kívánok az alábbiakban megfelelni.

A fatermési táblák tudvalevőleg teljes sűrűségre és elegyetlen állományalakra vonatkoznak. Ilyen faállományok fatömegét és növedékét mutatják ki a területegységre. Használatuk tehát megkívánja a koron és termőhelyi osztályon kívül a sűrűségi és az elegyarányviszonyszám ismeretét is. A fatermési táblából kiolvasott fatömeget (növedéket) ezekkel a viszonyszámokkal kell még megszoroznunk, hogy a

* Az értelmezés maga nem új. A fogalom már évtizedek óta tisztázva van. (L. többek közt *Fekete L.* erdőrendezéstanának fejtegetéseit a 163—170. oldalon.) Előadásaimon is behatóan foglalkozom ezzel a tárggyal. S ha most mégis előállok vele, teszem azt azért, mert személyes tapasztalataimból tudom, hogy a gyakorlat még most is sok hibát követ el ebben a tekintetben s ebből kifolyólag a fatermési táblák használata sem történik mindig helyes alapon.